YK-LIITON LAUSUNTO VUODEN 2023 TALOUSARVIOON

Suomen YK-liiton lausunto 4.10.2022

Keskeiset tavoitteet:

- Ulko- ja turvallisuuspolitiikan saralla toimivien järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava ja eräiden valtionapujen 24.90.50 momentin 1,6 miljoonan määräraha kaksinkertaistettava vuonna 2023.
- Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyömäärärahojen korottaminen on myönteistä. Moniäänisyyden turvaamiseksi tukea tulee kanavoida myös pienemmille järjestöille, jotka voivat hyvien yhteistyöverkostojensa avulla olla huomattavasti kokoaan suurempia kehityksen edistäjiä.
- Suomen tulee pitää kiinni sitoumuksestaan nostaa kehitysyhteistyömäärärahat 0,7:ään prosenttiin bruttokansantulosta ja laatia uskottavat askelmerkit tason saavuttamiseksi 2030 mennessä.
- Maailmassa on käynnissä 49 erilaista konfliktia. Ukrainan kriisi ei saa viedä huomiota pois muista kriiseistä ja yhteisesti sovituista kansainvälisistä kehitystavoitteista.
- Hallitus on korottanut vähiten kehittyneiden maiden osuutta kehitysavusta 0,18 %:iin. Nyt käsittelyssä olevan budjetin mukaan vuoden 2023 taso putoaa 0,16 %. Suuntaa on muutettava ja pyrittävä vakavasti kohti OECD:n 0,2 %:n BKTL-sitoumusta valtioiden välisen luottamuspohjan vahvistamiseksi ja kestävän kehityksen edistämiseksi.
- Hallitus on onnistuneesti vahvistanut monenkeskistä yhteistyötä, jolla voidaan saavuttaa laaja-alaisia tuloksia. Suomen on jatkettava vahvaa panostusta YK-järjestöille ja kanavoitava niiden kautta 30 % kehitysyhteistyömäärärahoista.
- Hallituksen päätös lisätä rahoitusta ilmastonmuutoksen torjuntaan on oikea ja vastaa Suomen tekemiin kansainvälisiin sitoumuksiin. Tällä linjalla on jatkettava eteenpäin.
- Suomen on tuettava kumppanimaiden strategista autonomiaa ja pyrkimystä omavaraisuuteen osana EU:n Global Gateway yhteistyötä ja vahvistaa samalla kestävää kasvua, yksityisen sektorin vahvistumista ja työpaikkojen syntymistä.

Suomen tulee puolustaa monenkeskistä yhteistyötä

Venäjän hyökkäys Ukrainaan on mittaamattomien siviilien kärsimyksen ja merkittävien taloudellisten menetysten lisäksi uhka myös monenkeskiselle yhteistyölle ja YK:n toiminnalle. YK:n pääsihteeri ja jäsenmaat ovat toistuvasti tuominneet hyökkäyssodan ja erityisesti sen viimeiset käänteet YK:n peruskirjan vastaiset alueliitokset ja ydinaseettoman maan uhkaamisen ydinaseella.

Suomi on johdonmukaisesti tukemassa Ukrainaa sekä taloudellisesti että sotilaallisesti. Lisäksi Suomi on vastaanottanut ukrainalaisia pakolaisia ja auttanut heitä naapurimaissa. Suomella on tärkeä rooli myös YK:n ihmisoikeusneuvoston jäsenenä mm. Venäjän hyökkäystä koskevan tutkintakomission työn seurannassa. Suomi tukee myös Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) aloittamaa tutkintaa Venäjän mahdollisista sotarikoksista.

Euroopan unioni on ollut ilahduttavan yksimielinen Ukrainan tukemisessa ja johdonmukainen pakotepolitiikassa. On pidettävä huolta, että tästä linjasta pidetään kiinni myös kylmenevinä talvikuukausina.

Suomen YK-liitto
Finlands FN-förbund
UN Association of Finland

Siltasaarenkatu 4, 7. krs
Fi-00530 Helsinki
+358 44 781 03 00

ykliitto.fi
globalis.fi
yk.fi

Ukrainan kriisin myötä emme kuitenkaan voi unohtaa muita globaaleja kriisejä ja konflikteja.

Suomen on toimittava päättäväisesti ja rakentavasti luottamuspääoman vahvistamiseksi maiden ja maaryhmien välille ja pyrittävä ehkäisemään yhä kasvava kahtiajakautuminen. Tärkeä osa tätä työtä on kehittyville maille ja kansainväliselle yhteisölle tehdyistä rahoitussitoumuksista kiinni pitäminen ja aktiivinen osallistuminen YK-järjestöjen johtokuntien työhön.

Rahoituslupauksista on pidettävä kiinni ja apua on lisättävä

Hallitusohjelmassa on asetettu tavoitteeksi nostaa tehokkaiksi ja tuloksellisiksi todettujen YK-järjestöjen kautta kanavoitava rahoitus 30 prosenttiin kehitysyhteistyömäärärahoista Suomen painopistealueisiin keskittyen. **Hallituskaudella suunta on ollut oikea, mutta nyt kehitystä uhkaa vuodelle 2023 kaavaillut leikkaukset**.

YK-järjestöjen kautta annettava tuki kanavoituu kohdemaan hallituksen hyväksymiin kehitysohjelmiin ja sen vaikutukset sekä toimintapolitiikkaan että kehitykseen ovat siten yksittäisiä hankkeita laaja-alaisemmat. Korvamerkitsemätön tuki on osoittautunut erittäin tulokselliseksi mm. koronapandemian tapaisissa vaativissa olosuhteissa, jossa suunnitelmia on uudistettava nopealla aikataululla. Kehitysrahoittajalla on oikeus ohjata toimintaa ja tätä työtä Suomi on tehnyt entistä aktiivisemmin järjestöjen johtokunnissa. **Kannustamme Suomea tehostamaan vaikuttamista YK-järjestöissä lisäämällä aktiivista johtokuntatyötä sen sijaan, että rahoitus korvamerkittäisiin.**

Ukrainan sota ja humanitaarinen kriisi, pakolaiset, sekä toivottavasti mahdollisimman pian alkavat rauhan- ja jälleenrakennusprosessit asettavat merkittäviä lisäpaineita niin kehitysavulle kuin humanitaariselle avulle. Humanitaarinen tilanne on erittäin huolestuttava myös Syyriassa, Afganistanissa, Myanmarissa, Jemenissä ja Etiopiassa. Näihin haasteisiin pystytään parhaiten vastaamaan yhteistyössä EU:n Global Gateway aloitteen ja YK:n Agenda 2030:n puitteissa.

Koronapandemia ei ole vielä ohi ja tämän lisäksi meitä uhkaa Ukrainan sodan seurauksena pahentuva globaali ruoka- ja energiakriisi. Suomi on sitoutunut YK:n tavoitteeseen nostaa kehitysyhteistyömäärärahat 0,7:ään prosenttiin bruttokansantulosta. Vuonna 2021 hyväksyttiin ylivaalikautiset tavoitteet kehitysyhteistyölle. Valitettavasti askelmerkit ja aikataulu määrärahatavoitteen saavuttamiseksi puuttuvat edelleen. **Vuoden 2023 budjetin mukaan kehitysyhteistyöhön arvioidaan käytettävän 0,42 prosenttia BKTL:stä. Tämä on merkittävä ja valitettava pudotus tilanteessa, jossa tarve on pikemminkin kasvava**.

Humanitaariseen apuun on tehty lisäpanostuksia pitkin kuluvaa vuotta ja on todennäköistä, ettei vajaan kymmenen miljoonan kasvu vuoden 2023 talousarviossa ole riittävä vaan panostuksia joudutaan lisäämään jatkossakin lisätalousarviossa.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan saralla toimivien järjestöjen tuki on riittämätön

Eduskunta korotti kiitettävästi vuodelle 2022 ulko- ja turvallisuuspolitiikan parissa työskentelevien kansalaisjärjestöjen tukea 800 000 eurolla (Eräät valtionavut 24.90.50). Tätä ennen tuki oli pysynyt samana yli kymmenen vuoden ajan huolimatta hintatason muuttumisesta ja siitä, että rahoitusta jaetaan joka vuosi yhä useammille toimijoille. Nyt käsittelyssä olevassa budjetissa eräiden valtionapujen momentin määräraha laskee takaisin vuoden 2012-2021 tasolle ja avustusta hakevien määrä kasvaa edelleen. Tarpeen kanssa täysin epäsuhdassa oleva jaettavan avustuksen määrä heikentää järjestöjen yhteistyömahdollisuuksia ja lisää kilpailua.

Ulko- ja turvallisuuspolitiikan saralla toimivien järjestöjen toimintaedellytykset on turvattava myös jatkossa.

Suomen YK-liitto esittää, että ulko- ja turvallisuuspolitiikan parissa työskentelevien järjestöjen tuki kaksinkertaistetaan vuonna 2023.

Politiikkajohdonmukaisuus ja vihreä siirtymä takaavat kestävät ratkaisut

YK korosti kestävän kehityksen ottamista ohjenuoraksi jo koronapandemiasta toipumisessa ja Ukrainan sota on entisestään tehnyt näkyvämmäksi kestävän kehityksen tavoitteiden välisiä yhteyksiä ja vihreän siirtymän tarvetta. Ilmastonmuutos ja luontokato sekä kasvava taloudellinen eriarvoisuus määrittävät globaalia toimintaympäristöä edelleen ja kaikkien politiikkatoimien johdonmukaisuutta on tarkasteltava suhteessa niiden torjumiseen.

Tiedepohjainen päätöksenteko ja monitoimijayhteistyö ovat hyviä tapoja yhä kompleksisimmissa toimintaympäristöissä toimimiseen ja politiikkajohdonmukaisuuden varmistamiseen. **Suomen YK-liitto kannustaa Suomea tukemaan entistä vahvemmin demokratiaa, sananvapautta ja moniäänistä kansalaisyhteiskuntaa vahvistavia toimijoita sekä lähialueilla että kansainvälisesti.**

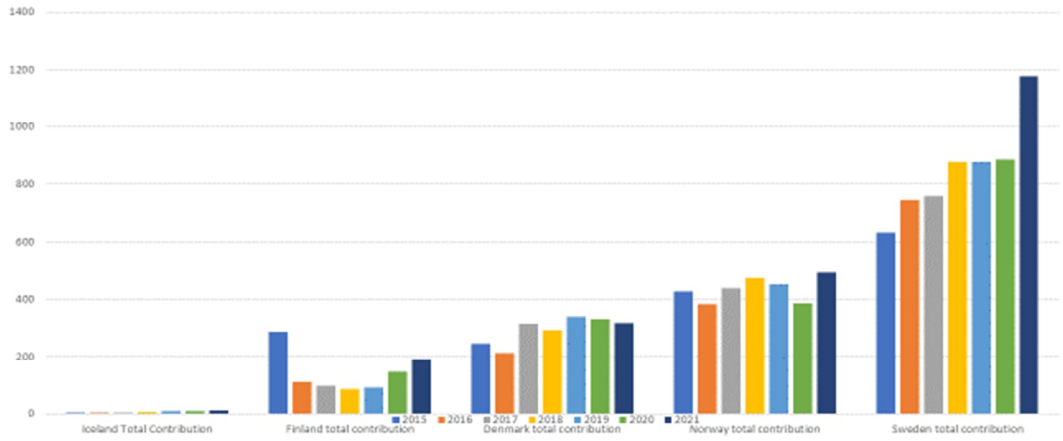
Kansainvälinen yhteistyö sisältyy Suomessa yhä vahvemmin kaikkien eri hallinnonalojen toimialaan ja tekijöitä on useissa yksiköissä. Aktiivisen YK-politiikan tekemiseen ja koordinoimiseen tarvitaan riittävät resurssit niin kotimaassa kuin edustustoissa. **On tärkeää, että tukemme YK:lle jatkuu pitkäjänteisenä ja johdonmukaisena parantaen siten mahdollisuuksiamme aloitteelliseen ja tulokselliseen YK-politiikkaan.**

Keskeiset muutokset budjetissa

+ Ilmastorahoitus kasvanut merkittävästi
+ Ukraina tukeen lisää 20 miljoonaa euroa
+ Sukupuolinäkökulman vahvistamiseksi tavoitellaan vaiheittain EU:n linjauksen mukaisesti sitä, että uusista hankkeista 85 % sisältää sukupuolten tasa-arvoa edistäviä tavoitteita

- Varsinaisen kehitysyhteistyön osuus laskee 2022 vuoden 0,49 % BKTL-osuudesta 0,42 %
- Vähiten kehittyneiden maiden osuus laskee 0,18 % -> 0,16 %. Sitoumus on 0,2 %
- Rauhanvälityksen määrärahassa hienoista laskua
- UTP-sektorin järjestöjen tuki laskee 800 000 eurolla vuoden 2022 tasosta

Pohjoismaiden rahoitus Suomen keskeisille YK-kumppaneille vuosina 2015-2021:
UNFPA, UNICEF, UN WOMEN, UNDP, UNHCR and WFP

Yleisrahoituksen osuus YK-järjestöjen tuesta: Norjan tuesta yllä mainituille järjestöille 69 % oli yleisrahoitusta, Ruotsin rahoituksesta 50 %, Suomen rahoituksesta 44 % ja Tanskan rahoituksesta 38 %.

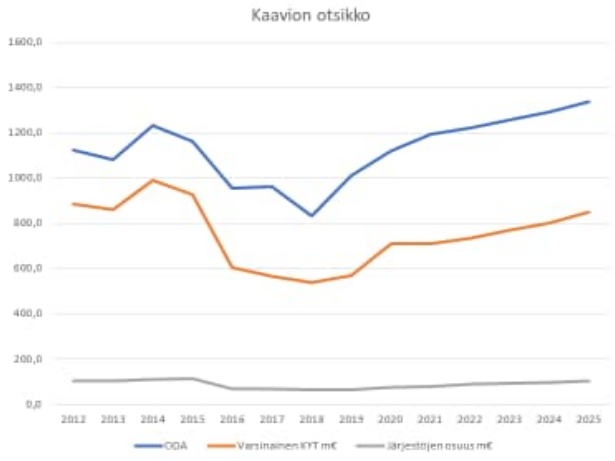
Suomen YK-liitto
Finlands FN-förbund
UN Association of Finland

Töölöntorinkatu 2 B, 4. krs
FI-00260, Helsinki
tel. +358 44 781 0300

www.ykliitto.fi
www.facebook.com/UNAFinland

Kansalaisjärjestöjen kehitysyhteistyörahoitus vuosina 2012 -2023

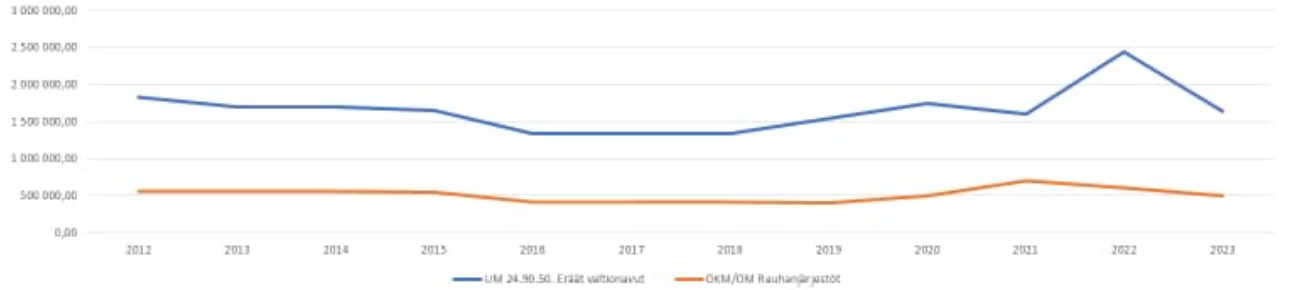
Vuosi	ODA	ODA %	Varsinainen KYT m€	Varsinainen KYT %	Järjestöjen osuus m€	Järjestöjen osuus %
2012	1123,98	0,56 %	883,68	78,6 %	103	11,7 %
2013	1080,1	0,55	861,9	79,8 %	105,1	12,2 %
2014	1232	0,56	991,3	80,5 %	109,9	11,1 %
2015	1161,1	0,48	926,6	79,8 %	113,3	12,2 %
2016	956,2	0,37	605,2	63,3 %	69,6	11,5 %
2017	961,4	0,39	565	58,8 %	67,5	11,9 %
2018	833,7	0,38	536,9	64,4 %	63,7	11,9 %
2019	1010,1	0,41	568,5	56,3 %	63,5	11,2 %
2020	1118,7	0,45	708,4	63,3 %	75,1	10,6 %
2021	1194,83	0,49	710,9	59,5 %	79,65	11,2 %
2022	1273,84	0,49	706,17	55,4 %	87,95	12,3 %
2023	1157,14	0,49	693,21	59,9 %	87,95	12,6 %

Utp- ja rauhantyön rahoitus 2012 -2023 UM/OM

UM erät valtioavut 24.90.50 momentin ja oikeusministeriön rauhantyön määrärahojen muutokset vuosina 2012-2023

	Valtion talousarvio 2012	Valtion talousarvio 2013	Valtion talousarvio 2014	Valtion talousarvio 2015	Valtion talousarvio 2016	Valtion talousarvio 2017	Valtion talousarvio 2018	Valtion talousarvio 2019	Valtion talousarvio 2020	Valtion talousarvio 2021	Valtion talousarvio 2022	Valtion talousarvio 2023
UM 24.90.50. Erät valtionavut	1 830 000,00	1 693 000,00	1 696 000,00	1 650 000,00	1 344 000,00	1 337 720,00	1 340 000,00	1 541 000,00	1 741 000,00	1 607 000,00	2 441 000,00	1 641 000,00
OKM/OM Rauhanjärjestöt	560 000,00	560 000,00	560 000,00	540 000,00	412 000,00	412 000,00	410 000,00	400 000,00	500 000,00	700 000,00	600 000,00	500 000,00

Suomen YK-liitto
Finlands FN-förbund
UN Association of Finland

Töölöntorinkatu 2 B, 4. krs
FI-00260, Helsinki
tel. +358 44 781 0300

www.ykliitto.fi
www.facebook.com/UNAFinland